

Самандар
Воҳидов

Кафтимдаги гул

(Шеърлар)

Ғафур Ғуллом номидаги
Адабиёт ва санъат нашриёти,
Тошкент — 1977

Воҳидов Самандар.
Кафтимдаги гул. (Шеърлар). Т.,
Адабиёт ва санъат нашриёти. 1977 (С).
68 б.

Бухоролик ёш шоир Самандар Воҳидовнинг шеърларида борлиқ воқеа-ҳодисаларини фалсафий мушоҳада қилиш, қай-тарилмас бўёқларда беришга мойиллик кучлидир.
Мазкур тўплам яратувчан Инсоннинг бетиним меҳнати, за-фари ва ташвиши, нузли орзулари ҳақидаги шеърлардан дасталанди.

Ваҳидов Самандар. Цветок на ладони. Стихи.
Уз2

В $\frac{70403-40}{352(06)-77}$ 42—77

© Фафур Гулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти,
1977 й.

Деҳқон ва баҳор

Даламнинг ҳидидан маст, карахт,
Нигоҳда қучаман оламни.
Меҳридан гул қилиб ҳар дарахт
Бошига кўтармиш кўкламни.
Онамнинг ажиндор кафтини
Яшнатган сингари неvara:
Заминнинг сўлиган афтини
Ўзгартмиш ғунчалар ҳид тараб.
Кўклам шўх майсалар танида
Яшил қон сингари оқади.
Қушларнинг қатрадай жонида
Ҳаётга ишқ ўтин ёқади.
Ҳайқирган ариқнинг рангида
Меҳнаткаш юракнинг акси бор.
Бетизгин ҳисларнинг жангида
Яна шу малика «Гуноҳкор».
Қутулиб булутлар домидан
Самода яйраган олов шар —
Қуёшмас, деҳқоннинг қалбидан —
Учқундек сачраган бир машъал.
Уруғни, меҳнатни туш кўриб
Қиш бўйи мудраган она-Ер
Уйғонди қайтадан яшариб,
Деҳқоннинг юзида қалққач тер.

* * *

Табиат!

Эзгу кунларимни жамлаб бер менга,
Ҳайитда харж пули бергандек санаб.
Мен уни сарфлайин ўрни-ўрнига,
Токи қолмай бир кун чўнтагим ковлаб.

Табиат!

Дардли кунларимни жамлаб бер менга,
Қора кунга йигиқ пул каби тугиб.
Токи сарфламасам ўрни-ўрнига —
Йигилиб, сўнг бир кун қўймасин букиб.

Б о қ и й л и к

(Руставели ҳайкали пойида)

Казбек чўққисини забт этган нигоҳ
Сенга тикилганда бирдан қамашди.
Кўнглимнинг орзулар гўшаси ногоҳ
Қуёшга йўлиққан каби ёришди.
Ассалом, эй устоз!
Шоирни аъзам!
Рухсат бер, пойингда букайин тизза.
Ўзбек одати-ла айлайин таъзим,
Шундай эъзозлашар устозни бизда.
Шоирни танишда дахлдор замон,
Шоирни танишда воситачи шеър.
Тинатин, Автандил, Таризл, Нестон
Қалбимга ёшликдан олов солгандир.
Ва лек дийдорингга эдим орзуманд,
Лаб босмоқ истардим хоки пойингга.
Диёринг кезишга эдим ҳавасманд,
Не бахтки, етишдим муддаоимга.
Чашмага етганда қониб, бир нафас —
Ширин бўсага фарқ ташна лаб мисол,
Ҳайкалинг олдида қувончдан сармаст
Боқийлик ҳақида сураман хаёл.
Оламда неки бор, вақтдир рақибни,
Вақт билан олишар ҳатто капалак.
Биларки, сусаймас вақтнинг таъқибни, —

Бир ном қолдирай, дер инсон жонҳалак...
Тоғларда тирмашиб бўйлаган қуёш
Ҳар тонг нигоҳингга улайди нурин.
Сени ўз кафтида тутиб турган тош
Мангуликка дахлдор санайди умрин.
Шеърингдек хазонсиз арчалар гўё
Сенга боқийликдан сўйлаб турар роз.
Фикрингдек беғубор, ҳудудсиз само —
Қалам тутишингга мунтазир қоғоз.
Тоғларинг самога бўлса гар тиргак,
Сен назм қасрига устунсан, УСТОЗ!
Мангулик дегани шу бўлса керак:
Эл тутса бош узра ўғлини мумтоз.

Осмонда турналар тизими..

Турналар учади, турналар,
Сояси заминда ўрмалар.
Турналар кўчади, турналар,
Кўнглимни маъюслик тимдалар.
Болалар куйлайди қийқириб:
«Осмонда турналар арқони.
Ҳовлида қайнайди кўпириб
Бувимнинг бол-шинни қозони...»
Осмонда чувалган арғамчи
Танамни танғимиш чамбарчас.
Салқиннинг қўлида ел-қамчи,
Куз кетар... Оламнинг завқи паст.
Булутлар безовта тўлғанар
Чекинган лашкарлар мисоли.
Совуқ бир шиддат-ла уйғонар,
Тузоқда ётган қиш шамоли.
Қиз қувлаб югурган йигитдай
Куз чолиб келганди ёздан сўнг.
Дастурхон ёзишда ҳотамтой,
Кафтида неъматлар ранг-баранг.
Қадахдан бол тўкиб, сайр этди
Юртимнинг жаннат ранг даласин.
Қиёмга етказиб қайнатди
Саратон қозонин чаласин.

Энди-чи, юкланиб турнага
Мунғайиб олисга жўнар куз.
Қизини узатган онадай
Қуёшнинг нигоҳи кўп маъюс.
Турналар учади, турналар,
Қолдириб дилимда тугунча.
Тугунча руҳимни азоблар,
Турналар ортига қайтгунча.

Ж у р ь а т

Худонинг тақиқин бузиб жаннатда
Истагин қондирган чоғида одам,
Исёнли қонига қўшилган экан
Орзуга интилиш ҳисси ўшал дам.

Жаннат-ку одамга бахшида эди,
Шундай амр этганди «бокарам» худо.
(Ё у инсон журъатини синади:
Бир дона бугдой деб қувди, ажабо?!)

Инсон тарк айлади жаннатни мангу,
Журъати лол этди яратгани ҳам.
Йўқса, қолар эди бир ҳуркак оҳу —
Сингари хавотир тўрига қарам.

Истакка тўсиқ деб ҳатто худонинг
Амрини рад этган илк бор одамзод.
Бугун-чи, баъзилар сал тўсиқ кўрса —
Орзумас, ўзлигин унутар, ҳайҳот.

А р ғ и м ч о қ

(Дўстимга)

Арғимчоқ учамиз, арғимчоқ,
Кайфида хавфу завқ эгизак.
Арғимчоқ учамиз, арғимчоқ,
Юзларни сийпалар елвизак.
Гоҳ тўпдай самога учамиз,
Гоҳ тошдай шўнгиймиз куйига.
Асаблар саботин синаймиз,
Диллар жўр баҳорнинг куйига.
Этаклар шохларнинг учини
Упганда увишар юраклар.
Дириллар билакдай арғамчи,
Сингудек қарсиллар тераклар...
Дўстликка ўхшайди арғимчоқ,
Арғамчи — дўстликнинг иплари.
Хавфи ҳам, завқи ҳам қўшалоқ,
Эгиздир қувончи, хатари.
Икковдан баробар куч тилар,
Икков тенг жавобгар эрурмиз.
Парвозин қудрати сусаяр
Салгина бўшашсак биримиз...

Тоғ баҳори

Тоғ бошида эриб қор
Оҳудек чопар қуйи.
Тоғ тўшида жарангдор
Ойна ранг чашма куйи.
Чўққиларни қучоқлаб
Булутлар шошиб ўтар.
«Баҳорми», деб сесканиб
Арча баргин кўз этар.
«Узоқ-ку баҳор ҳали...»
Ҳарсанг лоқайд тўнғиллар.
Қиш доғини ювгали
Дур томчилар ёғилар.
Қатра нурдек бойчечак
Ериб тошлар кўксини
Навбаҳорни опичлаб —
Чиқар...
Яшнар тоғ ҳусни.

Қизчам ўсма қўяр

Қизчам ўсма қўяр урнаб қошига,
Митти қўлчасида ўсмачўп ўйнар.
Кўркин ҳис этмаган мурғак ёшида
Қоши тим қора бўлишин ўйлар.
Ўсма тутмай қолса — ортар хархаша,
Овунмас юлдуздан маржон тутсанг ҳам.
Онаси урнайди жавраб...

машмаша —

Ортади ювганда ўсма ўчган дам.
Гоҳ кулиб қўяман,
Гоҳ чиқар жаҳлим:
Ўзи қўғирчоғу, пардоз не ҳожат?..
Боқиб,

бардошига суст кетар кўнглим,
Қоши қорайгунча урнайди ўжар.
Эркам ўсма қўяр
зўр сабот билан,
Яйрайди тутганда ўсма қораси.
Уйласам...

бу қизчам худди шу дамдан —
Оламга гўзаллик ёйиб боради.

* * *

— Уйқу, уйқу! Қайга йўқолдинг?
Кўзларимни тарк этдинг бу кеч!
— Қувончингдан яйраган қалбинг
Йўлатмайди яқинингга ҳеч...

— Уйқу, уйқу! Қайга йўқолдинг?
Сенсиз йилдай бўлди-ку бу кеч!
— Ташвишлардан безовта қалбинг
Йўлатмайди кипригингга ҳеч...

— Уйқу! Уйқу! Қайда ороминг,
Қачон мен ҳам ухлайман сокин?
— Қувонч ва дард тарк этиб қалбинг
Хувилласа, мен мангу ҳоким...

Чавандозга

Отни саваламас яхши чавандоз,
Қамчисиз ҳис этар ҳукминг чопқир от.
Қонида ёнмаса олов эҳтирос,
Қирчанғи савашдан бўлмагай Ғирот.
Ҳей, қамчи босмагин отга беаёв,
Умрда бир эмас, мангудир пойга.
Ярашмас чавандоз сўнг чиқса яёв,
Е қолса зориқиб бир думбул тойга...

У м и д

Болалигим варраклардан топарди эрмак,
Чарх урарди шўхлигимдай асов варрагим.
Шамол каби югурардим ўзим жонсарак,
Юлдузларни қучган каби мурғак юрагим.

Қайсар варрак учганида ҳаддидан баланд,
Дайди еллар қочар эди қирқиб ипини.
Шўх тойчоқни қулатгандек бераҳм каманд,
Йиғлар эдим кўтаролмай алам юкини.

Бувим зўрға юпатарди қанду курс тутиб,
Янги варрак айлар эди акам муҳайё.
Қий-чувларим тагин қуёш кўшига етиб,
Мендан бахтли киши шу дам йўқ эди гўё.

Юрагимга нақшлар битиб ўтдию кунлар,
Гўдаклик ҳам тарк айлади қайтмас қушсимон.
Ширин ҳислар қўзғатади энди ўйинлар
Варрак ясаб ўғилчамни қувнатган замон.

Бугун энди варрак эмас, орзуларимни
Лочин каби кўк тоқига эттиргум парвоз.
Қанотига ортиб улар туйғуларимни
Умид билан тирик дилни айлар сарафроз.

Ёш боладай парвозидан ёнади кўзим,
Қафтга юлдуз қўнганидек сурурим жаҳон.
Бироқ бирдан «дайди еллар» қанотин узиб,
Қуёшли қалб осмонида қўзғайди тўфон.

Лекин энди кўз ёш тўкиб, чекмайман фиғон,
Дилга далда бўлолмайди алдову таскин.
Бир нажоткор илинжида чопмайман ҳар ён,
Қанот тақиб юксакларга йўллайман тағин.

Пахта монологи

Кимга танитайин наслу насабим,
Мен билан кўркам-ку бу кўҳна жаҳон.
Осиё тупроғи — унар масканим,
Менинг яратгувчим — худомас, деҳқон.
«Инсонман» деганнинг толе, бахтиман,
МЕН — ПАХТАМАН!

Таваллуд жойимни билмайди ҳеч ким,
Биров Нил бўйи дер, биров — бошқа ер.
Қайда туғилмайин, бугун севганим —
Урта Осиёдир, шунда топдим меҳр.
Меҳнаткаш инсонга юракбастаман,
МЕН — ПАХТАМАН!

Туғилган йилим ҳам тахминан, аммо
Ешариб бораман асрдан аср.
Рангларни ўзгартган йиллар тўфони
Рангим оқлигига этмади таъсир.
Оқ рангни хуршиддай эъзоз этгайман,
МЕН — ПАХТАМАН!

Ҳар даврнинг тожидир янги маҳсули,
Йигирманчи аср — мўъжиза замон.
~~Оддан тупроқ олди одамзод қўли,~~

Ҳаттоки қуёшга қўймоқда нарвон.
Буюк ишлар сари мен ҳам сафдаман,
МЕН — ПАХТАМАН!

Бу аср маҳсули баъзида сунъий —
Капрон, нейлон, нитрон... бошқаю бошқа.
Лекин ошнамасдир ҳеч бири мендай
Деҳқоннинг меҳрига, сувга, қуёшга.
Сунъиймас, табиий — минг бор пухтаман,
МЕН — ПАХТАМАН!

Ҳар бир толам аро сингиб оламга —
Таралар Осиё қуёшин тафти.
Жами юмшоқлигин ўтказган менга
Қадоқли, ардоқли деҳқоннинг кафти.
Шу деҳқон қалбидай сахий, соддаман,
МЕН — ПАХТАМАН!

Бу олам боқийдир, одам боқиймас,
Келганда — қувончу, кетганда — алам.
Қувончу гамига шерикман бесас,
Ахир йўрғак ҳам мен, сўнги кафан ҳам.
Инсонга умрбод садоқатдаман,
МЕН — ПАХТАМАН!

Жисмга мос исм танлаш одатдир,
Номда аксин топар диллар ардоғи.
«Оқ олтин», «дурдона», «дуру жавоҳир»,
О, менинг исмининг йўқдир адоғи
Ва лекин ном мингта, ўзим биттаман,
МЕН — ПАХТАМАН!

Чаноғим юлдузга беришар нисбат,
Рангимга — қалбларнинг поклиги қиёс.
Шоирлар изларкан менга мос сифат,
Мендан пастда қолар ҳаттоки қуёш,
Обруйим юксакда, ўзим кафтдаман,
МЕН — ПАХТАМАН!

...Кимга танитайин наслу насабим,
Юртимга таъзимда жумлаи олам.
Деҳқон чекадию бари меҳнатим
Роҳатим кўради ҳар кимки одам.
Ҳа, шундай бир олий, юксак тахтдаман,
МЕН — ПАХТАМАН!

Сени аяр эдим...

Мен ўн учда эдим,
Ўн бирдайдинг сен, —
Сал шамол этгулик ниҳолдай нозик.
Сигир ўтлардик адирда мамнун,
Ўйламай — қисматда не омад ёзиқ.
Илашиб қолдикми ўйин домига,
Унут бўлар эди бору йўғимиз,
Сигир ўтлардик фақат номига,
Овуниб юрардик асли ўзимиз.
Сен ўн учда эдинг,
Ўн бешдайдим мен...
Сирли суҳбатлардан қувонч бир жаҳон.
(Ҳаётда қувончга эришмоқ қийин
Эканин англатди сўнгроқ пушаймон.)
Ҳали севги нима — билмас ҳам эдик,
Йироқ-йироқларда эди у чўққи
Ва лекин тотувлик ташлаган эди —
Қалбларга бир меҳр... Зўр эди чўғи.
Сени аяр эдим...
Ранжитса биров —
Оташда ёнардим ўч олмасам гар.
Гар кучим етмаса — дилда изтироб,
Кўзда ёш қолардим,
Ғурурим абгор...

Ёнма-ён ниҳолдай биз ҳам улғайдик,
Хаёллар кўзларди толе уфқини-
Сигир ипи билан қўшиб тутқардик
Болалар қўлига у дам завқини.
Изимиз устма-уст тушган сўқмоқлар
Турмуш ташвишлари чангида қолди.
Орзулар — парвозга шай арғумоқлар
Кўкка кўтарилмай қаноти толди.
Ҳаёт осмонида юлдуз сингари
Қўл етмас олисга учди болалик.
Бу кун у эрка ҳис кезар сарсари —
Хаёл саҳросида сарсон ноладек.
Тўсиққа урилиб икки бўлингач —
Икки ён йўл олган дардли дарёдай,
Қисмат харсангига ногоҳ урилгач —
Айри тушдик... Кечмиш қолди рўёдай.
Биз учун бир карра ноҳақ тесқари
Айланган чоғида курраи замин,
Ўзни тутолмадик, гўр эдик ҳали,
Сен ўн еттидайдинг,
Ўн тўққизда — мен...
...Сени севар эдим... Айта олмадим,
Қалбимнинг қатида қолди бир тугун.
Сени аяр эдим... Асрай олмадим,
Ожизлик жазосин тортаман бугун.
Истакка иши йўқ ўтаркан умр,
Санокда ёшим-ку бугун ўттизда.
Аслида бир жойда қотиб қолган ул:
Ўн еттида сену,
Мен — ўн тўққизда.

Япроқлар армони

Қип-яланғоч дарахтзорда бир тўп хазон ёнмоқда,
Хазон эмас, тутаб-тутаб, қат-қат армон ёнмоқда.
Ел гир урар гулхан узра япроқларни қучғудай,
Олов тўрт ён ташланади ел бағридан қочғудай,
Тутун аро яллиғланиб, авж оларкан аланга,
Хазонларнинг ҳасратидан мунг таралар оламга:
«Новда аро пинҳон эдим, ётар эдим сокин, жим,
Баҳор ели лаб босди-ю, титроқ сездн вужудим.
Куртак эдим, эртак сўйлаб бедор этди шўх сабо,
Япроқ ёздим: ҳаёт ширин, гўзал кўринди дунё.
Роз айтганча муҳаббатдан ел айланди теграмда,
Оғушида барқ урдим мен, мангуман деб оламда.
Ҳайҳот... Сўнгра йироқлашди ўт уфургач саратон,
Ҳижрон аро яшил рангим ўчди, бўлдим заъфарон.
Кузда... шамол бўлиб қайтди ва бошлади қирқмоққа,
Уйинчоқдай ўйнаб-ўйнаб, сўнг беледи тупроққа...
Мана энди бошим узра пушаймондек чарх урар,
Утдан халос этмоқ истаб алангани орттирар».
...Қип-яланғоч дарахтзорда тутаб хазон ёнмоқда,
Хазон эмас дардли дилда қотган армон ёнмоқда.
Ел ўчирмоқ истагида ўзни ташлар беомон,
Аммо ўтни гуриллатар, дард қўшгандай пушаймон...

Онам билан суҳбат

Назаримда нурдек эди чехрангиз шаффоф,
Сочларингиз тундай узун, тундек қоп-қора.
Юмшоқ эди кафтларингиз, ипакдай юмшоқ,
Тошдан қаттиқ ишларга ҳам топса-да чора.

Тўсиқларга қоқилмасдан, чопиб бир текис,
Гоҳ чангитиб, гоҳ сув сепиб йиллар ўтдилар.
Сизга улар ҳадя этиб уч ўғил, бир қиз,
Ташвишларин елкангизга юклаб кетдилар.

Этагингиз тутиб қаддин кўтаргач, бари
Орзуларнинг этагидан тутдилар маҳкам.
Қалбингизни тўртга бўлиб бир нон сингари
Кафтларига тутқаздингиз, бўлсин деб ҳамдам.

Қай биримиз олиб кетдик уни кўп йироқ,
Қай биримиз ёнингизда қолдик ҳамнафас.
Кетганларнинг қалби қолди Сиз билан бироқ,
Қолганларнинг қалби билан пайванду пайваст.

Сиз йилларга шошмагин, деб ёлвормадингиз,
Уғирлама ҳуснимни, деб чекмадингиз «оҳ».
Узоқ кетиб соғинтирсак гоҳ айладингиз, —
Тезроқ ўтгин, дея ҳатто вақтга илтижо.

Умр ўтар, ёшлигингиз — қўлида тугун,
Қарзга берган чиройини олар табиат.
Тонгдай оппоқ, тонгдай қисқа сочингиз бугун,
Қафтлар қаттиқ, чеҳрангизда ажинлар қат-қат.

Қалбингизга солмас булар заррадай армон,
Укинмайсиз умр уммонин соҳилин кўриб.
Чарчаб қолган танингизга югурар дармон,
Сафарлардан бағрингизга қайтсак биз ҳориб.

Бизга ўтган ёшлигингиз юртни яшнатар,
Қаридим, деб ўксинишга сезмайсиз ҳожат.
Қафтимизга бахт қушидай зафар қўндираб
Қалбингиздан қалбимизга кўчган ҳарорат.

Меҳр қўйиб Сиз туфайли биз севган Ватан
Ўз ҳуснига кенг оламини этар маҳлиё.
Нечун ахир фахр этмайлик, онажон, биз ҳам,
Шу Ватандан баҳра олиб яшарса дунё!

Шеър меҳри

Гоҳида тўсатдан, «мен кимман?» дея
Қалбада туғён урар бесадо савол.
Қаршимда юксалиб мисоли қоя
Ваҳмидан титратар турли ўй, хаёл.

Овчи барорини топгунга қадар
Не-не дараларда чеккандек азоб,
Кечмиш кўчаларин қадам-бақадам
Мен ҳам кезиб чиққум топгали жавоб.

Чиндан ҳам кимману нималар қилдим,
Кимларнинг бошини кўтардим кўкка?
Кимларга қўшилиб йиғладим, кулдим,
Кўкрак тутдим кимга отилган ўққа?

Шундай ўтиб борар менинг тун-куним,
Шеър дардин битибди қисматга ҳаёт.
Ором-ҳаловатда гарчи йўқ қўним,
Умрим эҳсонидан, аммо дилим шод.

Гарчи бировларга беролмадим жон,
Бировнинг дардига бўлмадим малҳам.
Гарчи яшнамади қўлимда жаҳон,
Лекин йўл излагум қалбларга мен ҳам.

Менинг ишқим

Мен ишқда ўзимни Тоҳир демайман,
Менга насибамас аламли довруқ.
Уни сиғдирибди бир кичик сандиқ,
Мен олам бағрига ҳатто сиғмайман.
Мен ишқда ўзимни демайман Фарҳод,
Тоғлар қўпоришга бўлиб орзуманд.
Уни банди этди айёр Ёсуман,
Дунё найрангига мен топгум нажот.
Мен ишқда ўзимни Мажнун демайман,
Толе изламайман сарсон-саргашта.
У ҳаёт дастидан қочди чўл-даштга,
Мен жонсиз саҳрода яратдим чаман.

Бухоро

Шаҳрим!

Ўтмишингни мен яратмадим,
Билмадим ким қўймиш номинг Бухоро?
Оламини сен томон мен қаратмадим,
Бағрингдан оламга кўз солдим аммо.
Кечмишинг сўйламоқ менинг ҳаққиммас,
Боболар сўйласин,
Мен солай қулоқ.
Лекин истиқболдан гап кетдимиз, бас,
Мен — чапдаст чавандоз,
Сўз эса улоқ.
Барибир изингга назар соларман.
Ўзим бу изларни босиб ўтгандай.
Сўзлашдан сал аввал ўйга толарман,
Йўл олди бобомдан дуо кутгандай.
Илдизсиз дарахт йўқ,
Пойдеворсиз — уй,
Аждодсиз бўлмагай инсон зурёди.
Қани, ҳей дўстгинам, шаробингдан қўй,
Қулоқдан арисин ўтмиш фарёди.
Беовоз бир фарёд танни титратар,
Шароб таъсирими,
Хаёл алдови?
Мен кўзим юмаман,

У янграр баттар,
Қаттиқ буралгандек фаллоқ бурови.
Бу — сенинг шаънингни қуёшга қадар
Кўтарган фарзандлар фиғони эмас,
Бу — олис юртларда дайди, дарбадар
Гадолар додидир,
Сарғайган нафас.

...Асрлик зулматнинг қора девори
Бўронлар зарбидан қулаган куни,
Онага тупурган бадбахт мисоли
Қай тирик ўлганлар тарк этди сени.
Бир аҳмоқ эчкини раҳнамо билиб,
Ортидан эргашган қўйлардек гумроҳ —
Кетдилар, бағрингни номусда тилиб,
Билмай, олдда кутар ажал комли чоҳ.
Ўзини эпполмай юрган хонадон
Ўзганинг қорнини тўйдирсин қандоқ?
Топса топар, балки бирор бурда нон,
Лекин меҳр топмас таклифсиз қўноқ.
Бир томчи сувга зор сахро қумидай,
Бир ютум Бухоро ҳавосига зор
Кездилар сарғайиб асал мумидай,
Унгда ҳам, тушда ҳам насиба озор.
Тескари айланди алдоқчи фоллар,
Қочоқлар умиди сўнди олисда,
Тумандек тарқади чиркин хаёллар,
Соҳибин қолдириб мангу афсусда.
Таънаю маломат тоши остида
Мусаффо кўкингга боқолмай ғариб —
Ўларкан, ҳар бири сўнгги «оҳи»да

Илтижо айлади «кечир, юртим», деб.
Отани қон қилган диёр соғинчи
Фарзандлар қалбига ўтса не ажаб?
Бугун ўз юртига бўлиб «хорижий»,
Кўплар келиб кетар меҳрингни қўмсаб.
Минора тошига бошини уриб,
Фарёди гоҳ пинҳон, гоҳида ошкор.
Еқасин йиртганлар ҳолини кўриб,
Гоҳ қалбим эзилар мисоли анор.
У бугун олисдан сенга термилиб,
Довруғинг тингласа армони қат-қат,
Мен сенинг оташли қалбинг томирин
Дунё юрагига уладим абад...
...Шаҳрим!

Ўмишингни сўзламоқ оғир,
Истиқбол шарҳида тилим кўп бурро.
Менга шундай толе бермишки тақдир,
Сенда туғилибман, қутлуғ Бухоро!
Мағрур минорадек эгилмас ғурур,
Гумбазлар рангидек ўчмас эътиқод,
Шашмақом завқидек эскирмас сурур,
Бахтли истиқбол деб тикилган ҳаёт, —
Бариси сен учун,
Сенга бахшида!

Қалбим тинган лаҳза

Ҳар тўй бошим кўкка етказар,
Яралайди жонимни аза.
Қувонч, ғамга лоқайд боқсам гар
Қалбим тинган лаҳза, шу лаҳза...
Кўплар ила қилдим мулоқот,
Хушомадга букмадим тизза.
Тарк этса шу мағрур эътиқод —
Қалбим тинган лаҳза, шу лаҳза.
Қилмишларим касридан бир бор
Дўстлар ҳали чекмаган изза.
Епса ишонч чашмасин ғубор,
Қалбим тинган лаҳза, шу лаҳза.
Рақибларим тилар заволим,
Қайғум сезса қилади мазза.
Рақибимга завқ берса ҳолим,
Қалбим тинган лаҳза, шу лаҳза.
Ота-онам, диёрим, ёрим —
Меҳри эрур бахтга андоза,
Шу меҳрга бўлмасам лойиқ,
Қалбим тинган лаҳза, шу лаҳза.
Мен шеърият гулзори аро
Кезмоқдаман гул уза-уза.
Халқим! Мадҳинг унутсам ногоҳ,
Қалбим тинган лаҳза, шу лаҳза.

Табиат ва инсон

Олисга боқаман, олисга,
Уфқни кўзлайди кўзларим.
Хаёлим кирмайди бир изга,
Тизгинсиз тойчоқдир ўйларим.

Уфқнинг гардишин синдириб,
Нарига ўтаман хаёлан.
Оламини қамраган кўк гумбаз —
Тўнқариб қўйилган пиёла.

Қуёш бир учқундир, қалбимдан
Сачраган, самода овора.
Кўзларим таратган ёлқиндан
Нур тарар неча минг сайёра.

Дарёлар — баданим томири,
Қонимдай оқади жўш уриб.
Бўронлар—ғазабим тўлқини,
Тоғларни қулатар жўш уриб.

Табиат кўчириб андоза
Завқимдан яратган чечакни.
Рашқимдир гулдаги тиканак —
Қонатар бадният юракни.

Олисга боқаман, олисга
Қалбимда қайнаркан ҳисларим —
Табиат ҳусни ва азмига
Инсондан ўхшашлик изладим.

Энг асил бунёди — Инсонга
Жамики хислатин бахш этиб,
Оқибат ўз кашфин олдида
Табиат турибди бош эгиб...

Қ ў м с а ш

Оқшом...

гулзор...

шоҳсупа...

Елғиз мен ва минг хаёл.
Ел ҳид ёяр оҳиста,
Таъзимга эгик ҳилол.
Нимқоронғу ҳавода
Қалдирғочлар чарх урар.
Кимдир қўшни чорвоқда
Мунгли, мунгли куй чалар.
Кабутарга ҳампарвоз
Олисларга учаман.
Соғинтирган қишлоғим
Оғушига тушаман.
Балки шу дам богим ҳам
Урагандир гул либос.
Масту мафтунни олам —
Қушлар ёниб чалар соз.
Киприк қоққан ҳар гулга
Шодмон термулиб шу дам,
Умидвор боқиб йўлга
Қўшнига сўйлар онам:
«Бирам қийғос гуллабди
Самандарнинг дарахти.

Келса хурсанд бўларди...
Боламнинг йўқ-да вақти...»
Кун бўйи кўкат териб,
Синглим балки шу лаҳза
Акам суйган таом, деб
Ёпмоқдадир кўк сомса...
Қўшни берган бир коса
Сумалакни илиниб,
Бувим ўзи тотмай
Асраб юрар менга деб.
Олмуруднинг гулига
Тикилганча бир гўзал,
Тушиб хаёл тўрига
Хўрсинмоқда шу маҳал.
Оқшом...

гулзор...

шоҳсупа...

Ёлғиз мен ва минг хаёл.
Баҳор кезар оҳиста,
Олам очар гул жамол.
Хаёлдан қанот тақиб
Қишлоқ сари учарман.
Йўлимга муштоқларни
Хаёлимда қучарман...

★ ★ ★

Уйлайман...

Алҳазар, алҳазар, алҳазар...
Қайдадир инсонни инсон бўғизлар.
Улдирар тиканни чопгандек лоқайд,
Совуққон сайёддай,
Ҳамжинси — сайд...
Ёввойи эмас у,
Эмас газанда,
Ўзини олий зот санар жаҳонда.
Ранжитган рақибга суқаркан нишин,
Ўзи кечиролмай хунук қилмишин —
Ҳатто асалари шу он
Берар экан жон.
Инсон-чи, инсон?!

Оқшом ўйлари

Булутлар барида заррин ҳошия
Уфқнинг бағрида ёнган шафақдан.
Дарё ҳам лола ранг,
Дунё лола ранг,
Лола ранг таралар лола уфқдан.
Кўёш сўнаётир адои тамом,
Кўёш ботаётир — кунга хотима.
Ҳориган деҳқонни эслайман шу он,
Секин пичирлайман: «Отажон, ҳорма!...»
Ҳорма, эй табиат сирли сандиғи —
Тилсим ер калитин тутган газнабон!
Кафтдек кетмон ила миллионлар ризқин
Буюк бунёдига азм этган деҳқон!
Кетмонинг сопига суяниб ҳорғин,
Уфққа термулиб балки сен шу дам —
Эртанинг режасин қиласан тахмин,
Бошингда чарх урар ташвиши олам.
Яктагинг баридан тортар ҳазилкаш —
Баҳорнинг анбарфош ипак шамоли.
Мадҳингга қасида бахш этиб яккаш,
Соғинган булбуллар ёзар хуморин.
Новдада лаб очган ҳар гўдак куртак —
Кумуш табассуми сенга бахшида.
Баҳор дарёсидай тўлқинли юрак

Фируза оқшомдан эмар нашида...
Эрка фасл эҳсони — гулдадир дунё,
Ҳатто гулга чўммиш афтода қабр...
Баҳорни ким севмас?! Сен каби аммо —
Ким эъзоз айлағай, ким этгай қадр?
Фароғат фаслимас сен учун баҳор,
Сен учун ўткинчи гул фаслимас у.
Эккандан йиққунча сенга у ҳамкор,
Сен учун сўлмас у, сўнмас у мангу...
Улоққа шайланган хумори отдай
Измингга мунтазир уйғонган даланг.
Терингни артгали фурсат йўқ қиттай,
Кўклам вақт қисқа деб қилар қисталанг...
Фалсафанг ўзингдай содда ва улуг;
Шу кунги дақиқа—кузги саховат,
Бугун тупроқ қучган бир дона уруғ —
Эртанги минг орзу, ният, саодат.
Эй менинг кўпларга неъматбахшидам,
Кўпнинг ризқи, дея толмас ғамхўрим,
Йилнинг тўрт фаслида заҳматкашидам,
Сенга туҳфаи ишқ шеърим—дил қўрим.
Баҳордай мавж урган меҳринг туғёни,
Бу оқшом илҳомга сахий сарчашма.
Далангдан йиғаман шеърга бўёқни,
Руҳимга саботинг этаман ошна.
Зотан, она замин кўкси қўрида
Тафт олиб унгувчи чигитингсимон
Меҳрингни асрагум юрак тўрида,
Қалбим—замин, меҳринг—уруғ, мен—деҳқон...

Турналар учганда...

Мовий само бағрида
Куйлаб учар турналар,
Баргак тақиб сочига
Бир қиз кўкка термулар.

Соҳибдир хаёлига
Олисдаги дилдори.
Соғинчида, «оҳ»ида —
Қачон қайтар баҳори?..

Ер-палакка гул солиб
Кезар кўклам жавлони.
Зар ёғдуга ўралиб
Учар турна карвони.

Қафти кўзга соябон,
Чол боқади бетиним.
Пичирлайди: «Турнани
Севар эди кампирим».

Нилий кўк кўзгусида
Турналардан арғамчи.
Мунис она кўзида
Ёш қалқир томчи-томчи..

Чорак аср бенишон
Эркасин кўрган каби:
«Яна баҳор... У ҳамон —
Қайтмас...» Шивирлар лаби...

Диёр кўкин тўлдириб
Турна қўшиқ янгратар.
Ҳар юракда бир туйғу —
Дард ё қувонч уйғотар.

Куз кезар

Ҳар лаҳза измида бир олам неъмат,
Олтин тупроғимиз узра кезар куз.
Далалар айлайди бағрига даъват,
Чаноқлар—интизор термилган минг кўз.
Куз кирди — очиқ қўл, мард хазинабон,
Ганжи пинҳонамас — ҳар ёнга сочиқ.
Далалар соҳиби — ҳазрати деҳқон
Серфайз дастурхони қалбидай очиқ.
Куз кезар... Кимлардир пана-пастқамда
Хўрсинар, хазонрез фасли дея куз.
Етуклик фаслининг етмай қадрига,
Сўлмоқ фасли санаб чекади афсус...
Кимдир мезон қирққан заъфарон хазон
Умрига ачиниб чекар дудли «оҳ»...
Ёғдуда етилган ҳар шохи ларзон —
Тўкинлик фаслига эмасми гувоҳ?!
Хазонга ачинар умри хазонлар...
Ризқу рўз сочилган куз-ку бебаҳо.
Шиннию шарбатга фарқ мис қозонлар,
Ҳар ёқут анорда минг чўғ юлдуз жо.
Зумрад узумзорга қўнса чуғурчуқ,
Невара ҳайдаса, ранжир боғбон чол:
«Қўй, болам, куз — ахир тўкинлик фасли,
Бебаҳра қолмасин ҳатто жонивор...»

...Юлдузор осмонни олмиш огушлаб,
Чаноғи — бир ҳовуч олтин пахтазор.
Теримчи қўшиғи оқшом аллалаб,
Субҳиядам қуёшни айлайди бедор...
Жанг фақат жон бериб, жон олмоқ эмас,
Қизгин жанг бормоқда бу кун далада.
Югурик куз кунни пайсални суймас,
Деҳқоннинг бир йили — гавҳар толада...
Қани, ҳей, куз хомуш айлаган дўстим,
Хўрсиниб ўлтирма—ўйингда аёз.
Юр, деҳқон ёнида кутайлик кузни,
Гавжум дала узра ҳоким янгроқ саз!
Унда ўйларингни олмас жиловлаб
Хира хотирадай саргайган хазон.
Унда жавоҳирдан мисқол-мисқоллаб
Заршунос тизмоқда ой қўнар хирмон.
Унда ўзбекларнинг нони мунтазир,
Инсон нон ушоғин айламас увол.
Унда ўзбекларнинг шони мунтазир,
Ўзбек ўз шонига қўндирмас завол...
Ўлкада куз кезар... кузки беқиёс,
Унинг огушида жилвагар баҳор:
Бунда ҳар зар чаноқ — бир ёниқ қуёш,
Бу — шундай шукуҳи сўлимас диёр.

Мен истаган кенглик

Кўнглим кенгликларни қўмсайди,
Менга шундай кенглик бўлсайди:
Ғафур Ғулом тафаккури каби улуғвор.
Устоз Ойбек ҳофизаси каби беканор.
Ҳалиманинг овозидай олам қамраса,
Кенгликларнинг кенглигидан олам титраса.
Менга шундай кенглик бўлса,
Кенглигидан кўнгил тўлса:
Сўйлаганда юлдузларни яшнатса ҳур соз.
Қизчаларнинг кокилидай соч тараган тол,
Уфқларнинг ортидан ҳам чорласин хаёл.
Илҳом — тойчоқ югураркан нозик туёғи
Ҳиссиз тошдан қонамасин яйраган чоғи.
Бу кенгликнинг қай бурчида томса қатра қон,
Одамзоднинг нигоҳидан қолмасин пинҳон.
Орзу этдим бу кенгликни ва топдим алҳол,
Мен истаган кенглик — олам...

Ўрмон,
дарё.

Кенгликларнинг кушандаси —

адоват,
риё,

Қора ҳаёл, тўсиқларни енгиб,

тантана

Қилаётир, мен истаган кенглик —

КОММУНА!

Баҳор кунда

Ер ағдарар боғида деҳқон,
Ерга меҳрин гўё ийлайди.
Экмай туриб, хаёлда хирмон
Кўтаргандай кўшиқ куйлайди.
Аёл шошар эрга кўмакка,
Бошда дурра, енги шимариқ:
«Илдизларин ҳозир термасам
Езда эзар экинни ажриқ»...
Қуёш илиқ ёғду тўкса-да,
Оёғини тортмай танчадан,
Баҳор ҳидин сезиб кўксида,
Бемор ота боқар дарчадан.
Изтиробда талпинар кўнгли,
Қани турса ўрнидан учиб:
«Эплармикин ҳайдашни ўғлим,
Билармикин текис дон сочиб...»
Камир тонгдан қўлда челаги
Кезар, ялпиз термоқ хаёли.
Кўк сомсани севади чоли,
Унинг кўнглин топмоқ тилаги...
Варрагини тортиб невара
Елни чорлаб чопар кечгача...
Ўзи билан ҳар ким овора,
Баҳорни ҳам кутар ўзгача.

Қушлар учар, учар олис...

Юрагимда ҳорғин бир ҳис, кўкка нигоҳ қадайман,
Қушлар учар, олис-олис, мен хўрсиниб қарайман.
Қушлар учар, қушлар билан хаёл учиб кетмоқда,
Қушлар кўчар, қанотида баҳор кўчиб кетмоқда...
Баҳор келар, баҳор кетар, қиш ҳам келиб кетади,
Қишсиз баҳор излаб қанча қушлар ўлиб кетади,
Одам юртда миҳлангандай яшар экан жилмасдан,
Нотавон қиш ожиз қушни таъқиб айлайди қасддан.
Аммо таслим бўлмоқ фикри қушларга ҳам бегона,
Баҳор келар, кузда кетар, баҳор қайтишар яна...
Қолишса-ку, ғамхўр инсон қиш зарбидан асрайди,
Лекин қушлар фароғатни ўзи топмоқ истайди...

Унут бўлаёзган куй

Хўроз қичқирғи уйғотди бу тонг,
Товуқлар патиллаб тушди қўноқдан.
Қафас қийноғидан ўкиниб, нолон
Бедана сайради қўшни чорвоқдан.
«Қирт-қирт» беда қирқар дадам жодида,
Онам сигир соғар — шовуллайти сут.
Подачи подасин ҳайдар чамамда,
Олисдан товуши келади «ҳайт-ҳуйт».
Қайдадир ит ҳурар, маърайди бузоқ,
Гўдак йиғисига уланар алла.
Ҳали тонг кокилин ёймаган, бироқ —
Қоришиқ товушлар янграб баралла.
Гуллар чирмаб олган шоҳсупа узра
Субҳидам лаззатин сураман хушҳол.
Хаёлим товушлар тўлқини ичра
Олис болаликка учар беқарор.
Хотирам торлари чертилар секин,
Берилиб тинглайман очмай кўзларим.
Бу тонг

болаликдан ошна ва лекин
Унут бўлаёзган куйни эсладим.

Ҳеч ким мени бола демас, дўстларим, лекин —
Бир жиҳатдан ҳануз, балки мангу боламан.
Ҳамон эртак алдовидан бўлолмаман халос,
Ширин ҳислар ҳамон дилдан кетмагай йироқ.
Ночор қолсам тўсиқларнинг наздида ноҳос,
Эсланади Аловуддин, сеҳрли чироқ.
Биламан, дев — хаёлларда яралган рўё,
Ундан мадад тиланишнинг ўзи бир кулги.
Ихлосимнинг боиси не билмайман асло,
Бир етимга холис хизмат қилгани балки...
...Мен уйқунинг рангсиз туман пардаси аро,
Ё ажабким, тушда ўшал девни кўрибман.
Ҳайиқмасдан, у таъзимкор дев билан танҳо,
Кўп муаммо жумбоқлардан суҳбат қурибман.
«Эшит, дейман, эй одамга эзгу тилакдош,
Доғда қолдим, бугун куним ўтди беҳуда.
Қайтар уни, ҳаққим олай...»

дев силкийди бош:

«Асринг кунин қайтаргали менда куч қайда...»

Дейман: «Дилбар истаб қолмиш саҳро аро боғ,
Аловуддин қасридай тез айлагин бунёд».

Дер: «Эртакда қўпорамаман бир тепкидан тоғ,
Бу замонда наздинда мен — ҳечман, одамзод».

«Учқурлигинг намоён эт, узиб туш юлдуз,
Зулмат қучган бир гўшани тўлдирай нурга».

Дев имконин чўтлаб туриб, чўчиб бошлар сўз:
«Учқурликда мусичаман учқур асрда».

Яна қанча орзу-тилак тизилар тилга,
Биттасига тополмайман мен девдан нажот.

Яна шу дам юзланаман, замонам, сенга,

Яна сенга сиғинаман, бардош ва сабот.
«Мен—эртакда куч-қудратнинг тангриси», дея,
Дев тутундай сингиб кетар афсона аро.
Тонг отади, тарқайди туш—нур теккан соя,
Уйғонаман сабот ҳамроҳ, матонат ҳамроҳ.
...Хаёл бошқа, ҳаёт бошқа..

Хаёлда осон —

Ҳаётда кўп доvonларга дуч келар орзу.
Эзгуликни қўллаганнинг умри жовидон,
Чироқ девчи эслашимнинг боиси ҳам шу...

И р о д а

Дўстим Т. Ға

Одам кулфатларнинг қули бўларди,
Умрлар тугарди мотамсарода,
Орзулар қор босган гулдай сўларди —
Гар қалбда бўлмаса олмос ирода.
Набиев ҳаётин субҳидам чоғи
Эрк дея қонига бўлди олуда.
Аёвсиз эзса ҳам қабоҳат тоғи
Садоқат сақлади синмас ирода.
Ғафуров — чақнаган кўзлардан жудо,
Илинжи қолмагач ёруғ дунёда,
Юрагин кўз этди,
Умидин — зиё,
Қуёшдай балқиган сўнмас ирода.
Тарих рафторини бузди фазогир,
Изини қолдириб тушгач самода.
Қурбон ҳам берилди,
Аммо барибир,
Юлдузга ундайди толмас ирода...
...Оддий мавжудотга Инсон номини
Бергувчи хислатлар ҳаддан зиёда,
Лекин мангуликнинг бахт инъомини
Олишга муяссар — қўрқмас ирода.

Оқтерак ҳикояси

(Афсона йўлида)

Қилт этган шамол йўқ...
Хомуш сукунат...
Терак япроғида лекин йўқ тиним.
Болта теккан каби титрайди фақат,
Зумрад ҳовучида нур ўйнар «жим-жим...»
Тоғлар домидами оҳу шаббода,
Богда йўқолдими, кетди бедарак.
Тутун тебранмаган мудроқ ҳавода
Титроқдан толмайди, лекин оқ терак.
Ё ажаб, бунда не сирү синоат —
Дардданми, завқданми нишон бу титроқ?
Терак ҳайратимни сездими, шу пайт —
Бағридан бир садо силқиди ингроқ:
«Биз ҳам чайир эдик гужум, чинордай,
Урилиб қайтарди бўронлар зарби.
Қайси бир замонда,
Қай бир баҳорда
Бизга титроқ солган бир она қалби.
Уч ўғлин берган у уруш комига,
Кузатиб қолгану
Кутиб олмаган.
Лаб босиб оғули ҳижрон жомига,
Яшаб яшамаган,
Ўлиб ўлмаган.

Умр маҳзанида сўнги жавоҳир —
Кенжасин тортқилаб олганда қирғин,
Дунёни титратиб «оҳ» чеккан кампир:
Сўнди деб дилдаги охирги учқун.
«Хайр», деб остона ҳатлагач ўғли,
Онанинг бошида чарх урган жаҳон.
Уқ бўлиб теккану узатмоқ заҳри
Теракка суянган беҳол, бедармон.
Ваҳима чанг солган қалбнинг ларзаси
Менинг вужудимга ўтган ўша чоқ.
Нечун титратмасин она азаси
Тўрт шунқор ўстириб, ўзи қолса тоқ?
Шундан мангу қолган менга бу титроқ...
...Титраб ҳикоясин тугатди терак,
Унсиз баёнида ҳикмат ёғдуси:
Оналарда нотинч, беором юрак
Фарзанд учун доим титраб турғуси.

Хаёл ва висол

Юлдуз жилваси ўйнар кўзларинг қароғида,
Рўбарў турибмиз, ёр, шуълалар қучоғида,
Ёр васлига етдими бунча ҳам нурафшон ой,
Оқ парқуга чулғаниб порлайди ётоғида.
Бунчалар висол ширин, бунчалар висол дилкаш?!
Қандай чидади эркан Қайс ҳижрон фироғида?
Қипригингда титрайди заррин шуълаи дилсўз,
Қокилинг тароғлангай шаббода тароғида.
«Дил сўзласа тил лолдир, ошиқлар дили сўзлар...»
Энди билдим ҳикмат зўр шоирнинг сабоғида.
Сўзга ҳожат қолмаскан, илтижога йўқ ҳожат,
Нур ёнса табассумдан дилбаринг ёноғида.
Шу қадар ширин лаҳза, шундай бахти бетакрор —
Кўп бўларми ошиқлар умрининг саноғида?..
Ширин энтикиб шу дам қўл чўздиму зулфинга —
Воҳ... Билдим, яна қалбим ҳисларнинг тузоғида.
Ҳар куни хаёл шундай кафтида олиб учгай,
Не ажаб, хаёлкашман васлингнинг сўроғида.
Ҳар кеча хаёл аврар, ҳар кеча тасалли шу,
Васлинг шеър бўлиб қолгай Самандар вароғида...

Т ў й

Учоқлар қазилди,
Қозонлар қатор.
Тўлиб садо берди карнай ва сурнай.
Кетма-кет сўйилди ғунажин, қўчқор,
Очилди хумдаги уч-тўрт йиллик май.
Тўйхона мисоли чашмаи базм,
Сурур гулшанидан давра муаттар.
Ким тўйчи, ким тўйхўр, фарқ этмас ҳеч ким,
Тўй ахир кўпники,
Кўп билан ўтар.
Тўйбоши хабарин кутмасдан, ҳатто
Тўйхўрлар шошилар:
— Кетдик, қайда тўй?!
(Хабарчи қилмоғи мумкин-да хато,
Тўй фасли, бир бошда неча турли ўй...)
— Унутиб қолгандир.
Йўқдир ҳечқиси,
Ранжийди, бормасак сўраб-сўроқлаб.
Тўйхонадан учар дойранинг саси
Шу тўйга таклиф-да..
Елар бел боғлаб.
«Гап ейиш-ичишда эмас», дейди-ю —
Бир тўйдан кечикса кўнгли тўлмайди.
Ҳар кунда ўн тўйга улгуради у,

Эрта ўз тўйи бор...
Қолса бўлмайди.
Меннинг тўйчи халқим тўй бўлсин, дейди,
Даврон тўкин дейди,
Борин севади.
Битта майизни ҳам кўп билан ейди.
Тўй билан тирик у,
Тўйни севади.

Оқшом. Хаёл уфқда

Гўдак талпинади ёниқ кўз билан
Қуёш чўкаётган барқут уфққа.
Лолазор туюлар ундаги алвон
Оқшом ҳуснидан маст беғам жужуққа.

Қирмизи уфққа маъюс боқар чол,
Умри сўнар гўё қалбида тўзон.
Уни сескантирар аччиқ бир хаёл,
Уфқда лоламас кўргандек хазон...

...Икки жон хаёли сўнгги нурга банд —
Қуёш шўнғиётир уфққа ҳорғин.
Бирининг умрига умр этиб пайванд,
Бирининг умридан тилаб бир яқун...

Х а ё л л а р

Куз тонги.

Мусича мудраб ўйлайди:

Табиат менга ҳам кошки берсайди —
Қалдирғоч қаноти янглиғ зўр қанот,
Кетардим совуқнинг зарбидан олис,
Бир ерда юрмасдим ҳар доим эсиз,
Жоним қийнамасди бир рангли ҳаёт...

Куз тонги...

Қалдирғоч хомуш ўйлайди:

Табиат менга ҳам кошки берсайди —
Мусича саботи янглиғ зўр сабот,
Мени қўрқитмасди на совуқ, на қор,
Юртма-юрт юрмасдим қайда деб баҳор,
Жоним қийнамасди беқарор ҳаёт...

Саккизликлар

Синдирмоқ қасдида нотанти шамол
Бир мурғак ниҳолни қийнар беомон.
Бўйсунмоқ истамас қайсар навниҳол
Орада жанг қизир... пасаймас ҳамон.
Ниҳол кучга тўлар курашган сари,
Шамол бор қудратин сарфлар тутақиб, —
Билмаски, курашга ўргатиб уни,
Ўзига тайёрлар забардаст рақиб.

* * *

Бир дам ожиз қолсам макринг олдида,
Бир лаҳза ўзлим қўйсам йўқотиб,
Рақибим, шодланма, енголдим дея,
Қим зафар топибди имонин сотиб.
Бир лаҳза гангитар, йиқолмас лекин,
Ноҳақ маломатлар бўлиб теккан тош.
Қафтдек йиртиқ булут ёпганда бетин
Бир лаҳза лол қолар ҳаттоки қуёш.

★ ★ ★

Ойнамдан боқар ҳар тун
Орзу қўзғаб бир юлдуз.
Ёнига келар учгум:
Ерга кўкдан ташлай кўз.
У милтираб дер: «Инсон,
Наҳот сен шунча содда?
Мен Ер дардида сарсон,
Сенинг ишқинг фазода...»

★ ★ ★

Гўдак кулаётир беғубор, маъсум,
Гўёки саҳарга чечак хандаси.
Самимий бегараз дилбар табассум,
Ғунча юрагининг ошкора акси.
Биллурий шудрингдай покиза ханда
Инсонга йўргакда қўнару, лекин —
Таажжуб, шундай бир олтин хислатдан
Баъзилар айрилар танигач ақлин.

★ ★ ★

Пўртана ҳайқирар жон-жаҳди билан
Чексиз дарё бағрин бузмоқчи каби.

Тошларга тўш уриб, мағлуб этаркан,
Қирғоққа ташланар телба, асабий.
Кўҳна қирғоқ эса термулар вазмин,
Уйчан нигоҳида ўғит бир жаҳон:
«Илк бор тошмаётир бағримда тўлқин,
Бунчалар қийнама ўзингни, нодон...»

* * *

Баъзан ғамлар талошида қолса ёш жоним,
Гоҳ ўзимнинг, гоҳ ўзганинг айби туфайли.
Фарёд чексам пинҳон... Бир ун келар қўққисдан:
«Қисматингни баҳолашга шошилма ҳали...»
Борлиғимга соя солган ғамни тўзғитиб,
Манглайимдан бўса олса нур бўлиб толе.
Масрур куй бошласам... Бир ун келар қўққисдан:
«Қисматингни баҳолашга шошилма ҳали...»

* * *

Невара талпинар бобо қўйнида,
Чулдираб кумуш ранг соқолин силар.
Гоҳ момиқ қўлчаси чолнинг бўйнида,
Ойнагин олиб гоҳ кўзига илар.
Бобо чехрасида мамнун табассум,
Невара кулгиси — тилла қўнғироқ.

Чўнг багир тоққа чол ўхшайди шу зум,
Гўдак — тоғ боғрида қайнаган булоқ.

★ ★ ★

Кафтимда бир чечак — гўдакдай хушбўй,
Гўдакдай хушрўю, гўдакдай хушнуд.
Авайлаб ўпаман, ўпаман тўймай,
Қиш заҳри руҳимдан мангуга унут.
— Қайдансан?.. Бу ноёб ҳусну латофат
Қайдан сенга қўнмиш мурғак сеҳркор?..
— Оёғинг остида қиш бўйи инграб,
Тупроққа кўмилган қорман, ўшал қор...

★ ★ ★

Оёғим остида югуради йўл,
Бекатлар, қишлоқлар қолади ортда.
Чўққисин қўмсаган лочиндек хаёл,
Нурдан қанот тақиб елади олға.
Талпинган масканим жаннат эмас, йўқ,
На қасри шоҳона, на боғи эрам.
Манзилим — булардан минг карра ортиқ —
Она қишлоғим менинг, у мунисгинам.

★ ★ ★

Сўнгсиз йўл... Икки ён ниҳоллар мавжи,
Паришон кокиллар эшилган тол-тол.
«Оқ йўл», деб хумор кўз, сочлари занжир —
Келинлар силкитар гўё дастрўмол...
Сўнгсиз йўл... Ҳув, мана саргайиб танҳо,
Букчайиб йўл томон боқар қари тол.
Дилбанди йўлига тонгдан то оқшом,
Мунғайиб кўз тиккан волида мисол.

★ ★ ★

Ёмғир томчилайди... Томчилар тинмай,
Кимга завқ, кимга дард, кимга барибир.
Кимнинг қиёсида томчи кўз ёши,
Кимнинг таққосида — қатра жавоҳир.
Мен томчи тилидан бир куй тинглайман,
Бир куйки, оҳанги соғинч-ҳаяжон:
— Юлдузлар юртидан — олис сайрдан
Қайтдим оғушингга, замин — Онажон!..

★ ★ ★

Қалбимда қуёш бор, унинг оташи
Чақноқ кўзларимдан қуйилган зиё.

Қалбимда қуёш бор, унинг оташи —
Лабимда қайнаган жўшқин куй, наво.
Руҳимга хомушлик гоҳо ёйса тўр,
Сиз ундан ахтарманг ўзгача маъно:
Булутдан форигмас, доимо ахир —
Қуёшни бағрига сиғдирган само...

* * *

Дардли байтларимни ўқисанг, жўрам,
Ҳайратда тонг қотиб чимирасан қош.
Ишонмайсан — кеча шўх кулган қалам,
Бугун қоғоз узра тўкканига ёш.
Қалбим бир рубобдир, торлари нозик,
Гоҳида шод куйи тош эритади.
Гоҳ ғамгин инграши дил эзар, чунки
Уни «ҲАЁТ» номли машшоқ чертади...

* * *

Тупроққа қоришиб жон узар бургут,
Қудратин ёвуз ўқ айламиш абгор.
Қояга термулар, жон-жаҳон унут,
Инида кўз юммоқ сўнгги ихтиёр.
Улиммас, шу умид дилида армон,
Орзуси томмоқда бўлиб дардли ёш.

У сенга ўхшайди, ОНА юрт томон —
Боқиб, олисда кўз юмган ватандош!..

* * *

Олисдан чўнг тоғлар яқин кўринар,
Қўл чўзсам — етгудай, етолмам аммо.
Юлдузлар яқину ёрқин кўринар,
Ҳар қатим нурида минг бир муаммо.
Қалбимда чашмадай жўшқин орзулар
Таъминни тотимай, туюлар ширин.
Аслида қочади тутқармасдан бар,
Қатида неча ранг, раҳмат яширин.

* * *

Бешик узра эгилмиш Она,
Бешик ичра ухлар иқболи.
Юрагида тилак ягона,
Тилагида гўдак камоли...
Олам — бешик, бағрида замин,
Бошда уйғоқ қуёш — онадир.
Замин, дея нурга бурканиб,
Замин, дея ўтда ёнадир.

* * *

Кимдир экиб кетган бир туп қайрағоч
Жизганак саҳрода яратмиш соя.
Жазира зарбидан куйганда бардош,
Йўловчи излайди шундан ҳимоя.
Ҳаёт жазираси тортса комига,
Саргашта йўлчидай қолсам паноҳсиз,
Шу танҳо соядай олар бағрига
Бир пайт сен қалбимга солиб кетган ҳис.

* * *

Дарёлар бағрида мавжланади сув,
Ер ундан симирар, симирар само.
Тупроқ бунёд этар ҳар қатрадан гул,
Кўк қайта оқизар ёш этиб аммо.
Ҳаёт — азим дарё, тубида инжу,
Одамлар — шу дарё бағрида гаввос.
Биров шодлик топар, бошқаси — қайғу,
Ким — яшар, ким эса кун кўрар, холос...

* * *

Қирларда лолалар юз очмиш қийғое,
Кўйлаги қирмизи, кўкси қора доғ.

Гүё ер бағридан кўтарибди бош —
Шаҳидлар баҳорга ёзганча қучоқ.
Табаррук тупроқ деб жон фидо этган
Оталар қонидир лола япроғи.
Орзуси камолга етмай ўқ теккан
Ярадор юракка ўхшайди доғи.

* * *

Ялт ярқираб яшин ярим тун,
Қилич солди осмон бағрига.
Кўк титради, йиғлади беун,
Ёшин артиб булут барига.
Онаизор бағрин бешафқат —
Тилган фарзанд туюлар яшин.
Жабрдийда она ҳам кўкдай
Унсиз тўкар аламли ёшин...

* * *

Бир тикан санчилди қўлим учига,
Оғриқдан тонггача қоқмадим мижжа.
Шу кун шубҳа этдим сабрим кучига...
Она-Ёр, хаёлда бўлдинг шу кеча.
Бунёд бўлибсанки, камон ўқидан —
Бугунги ажалкаш атомларгача,

Сенга яра солар, чидайсан қандай?..
Она-Ер, хаёлда бўлдинг шу кеча...

* * *

Ҳислар гоҳ ақлни алдаб, берар панд,
Гулоб деб тутқазар гоҳ аччиқ шароб.
Бугдой деганимиз гоҳ чиқар арпа,
Кўл деб чопганимиз чиқади сароб.
Тош деб тепилади тошбақа шўрлик,
Тош аро кўринмас безарар бир жон.
Бахт деб толасига жоним бергулик —
Урим соч оқибат бўлди-ку илон.

* * *

— Япроқ, япроқ! Лабда охирги нафас —
Узилиш дардида титрайди бандинг.
Ҳадемай учасан, тириклик — абас,
Айт, ҳаёт дарсидан нелар ўргандинг?
— Тинсиз кураш экан яшаш дегани,
Аёзу жазира синаркан сабот.
Илдизга садоқат қилсанг бўлгани,
Сени эркаларкан кузгача ҳаёт.

Мундарижа

Деҳқон ва баҳор	3
«Табиат...»	4
Боқийлик	5
Осмонда турналар тизими	7
Журъат	9
Аргимчоқ	10
Тоғ баҳори	11
Қизчам ўсма қўяр	12
«Уйқу, уйқу...»	13
Чавандозга	14
Умид	15
Пахта монологи	17
Сени аяр эдим	20
Япроқлар армони	22
Онам билан суҳбат	23
Шеър меҳри	25
Менинг ишқим	26
Бухоро	27
Қалбим тинган лаҳза	30
Табиат ва инсон	31
Қўмсап	33
«Ўйлайман...»	35
Оқшом ўйлари	36
Турналар учганда	38
Куз кезар	40
Мен истаган кенглик	42
Баҳор кунда	43
Қушлар учар, учар олис	44
Ўнут бўлаёзган куй	45
Туш	46
Ирода	49
Оқтерак ҳикояси	50
Хаёл ва висол	52

Тўй	53
Оқшом. Хаёл уфқда	55
Хаёллар	56
Саккизликлар	57

На узбекском языке

Вахидов Самандар

ЦВЕТOK НА ЛАДОНИ

Стихи

Редактор А. Шаропов

Расом А. Кива

Расмлар редактори А. Бобров

Техн. редактор А. Сантова

Корректор Р. Содиқбекова

Босмахонага берилди 2|VIII-1976 й. Босишга рухсат этилди 18|I-77 й. Формати 60x90 1|32. Босма л. 2,125. Шартли босма л. 2,125. Нашр. л. 1,9. Тиражи 10000. Р. 12138. Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти. Тошкент, Навоий кўчаси, 30. Шартнома № 84—76.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Нашриётлар, полиграфия ва китоб савдоси ишлар бўйича Давлат комитетининг Бекобод босмахонасида № 1 қозоғига босилди. Бекобод шаҳар. 1977 йил. Заказ № 86. Баҳоси 23 т.